

ISTARSKA ŽUPANIJA
REGIONE ISTRIANA

OSNIVANJE KLASTERA KULTURNIH I KREATIVNIH INDUSTRIJA ISTARSKE ŽUPANIJE Pula, 05.10.2017.

Mirna Karzen, stručna savjetnica
Laboratorij za društvene inovacije;
Karzen i Karzen d.o.o.

Program

- 9.00 – 10.00 Uvodno predstavljanje i upoznavanje

10.00 – 10.30 Predstavljanje modela i primjera klastera KKI; Predstavljanje primjera co-working prostora i modela upravljanja javnim prostorima u svrhu razvoja sektora KKI i novih proizvoda

10.30 – 11.00 Pauza

11.00 – 13.00 Rad u malim grupama: definiranje ciljeva, strukture, programa, članstva, modela upravljanja i dr. Klastera KKI Istarske županije

13.00 – 14.00 Predstavljanje rezultata, diskusija i sljedeći koraci

Ciljevi današnje radionice

- Upoznati se sa izazovima i potencijalima sektora KKI; mogućim modelima; prednostima i nedostacima
- Ispitati interes i mogućnosti za pokretanje klastera KKI u Istri
- Definirati moguće oblike; program i strukturu klastera

POTENCIJALI I TRENDOWI KKI U RH i SVIJETU

*KREATIVNE INDUSTRIJE su
POKRETAČI INOVACIJA u
ostalim sektorima*

Svjetski trendovi

- Jedan od najbrže rastućih sektora svjetskog gospodarstva • Svjetska trgovina dobrima i uslugama KKI u 2011. je iznosila 624 mlrd. USD (dvostruko više nego u 2002. g.)
- Izvoz KKI sektora se od 2002. do 2011. g. povedavao po prosječnoj godišnjoj stopi od 8,8 posto
- Najveći rast ostvaruju zemlje u razvoju, dok zemlje u tranziciji još ne ostvaruju značajan udio u ukupnoj svjetskoj trgovini dobrima KKI

Izvor: UNCTD; 2013, Creative Economy Report/ www.hkkkki.hr

U RH...

- Sektor kreativnih i kulturnih industrija (KKI) u Hrvatskoj je sastavljen od 12 podsektora koje sačinjavaju 45 djelatnosti (razina razreda NKD-a 2007) - metodologija Eurostata i Odabranih zemalja (Austrija, Njemačka i Ujedinjeno kraljevstvo)

Pod-sektori KKI

1. Muzeji, knjižnice i baština
2. Umjetnost
3. Glazba i izvedbene umjetnosti
4. Film
5. Fotografija
6. Elektronički mediji
7. Računalni programi, igre i novi mediji
8. Zanati (umjetnički i tradicijski obrti)
9. Arhitektura
10. Izdavaštvo
11. Dizajn
12. Oglašavanje i tržišno komuniciranje

ZAPOSLENOST

8,9%

Ukupno zaposlenih od
radnog stanovništva u
kreativnoj ekonomiji
124.304

5,9%

Ukupno zaposlenih od
radnog stanovništva u
kreativnim
zanimanjima 82.092

3,0%

Ukupno zaposlenih o
radnog stanovništva
kreativnim
industrijama 42.2

Trendovi u kretanju
zaposlenosti

RH
2012 – 2014 ↓ **9,6%**

2013 – 2014 ↓ **0,2%**

KKI
2012 – 2014 ↓ **0,5%**

2013 – 2014 ↑ **0,2%**

JAK PODUZETNIČKI POTENCIJAL

veći udio
samozaposlenih

22,6% (6,8%)

Češće se
zapošljavaju u
privatnom sektoru

52,1% (49,4%)

Prevladavaju mikro i mala
poduzeća

99,4%

10.233 poslovna

subjekta **5,7%**

ukupnog broja poslovnih
subjekata u RH

Češće zaposleni na
upravljačkim
pozicijama

25,6% (12,5%)

EKONOMSKI DOPRINOS – 2013.g.

4,6 mlrd

kuna BDV-a

3,5% ukupnog BDV-a
poslovnog sektora RH

15 mlrd

kuna PRIHODA

2,4% ukupnog
prihoda poslovnog sektora RH

1,5 mlrd

kuna IZVOZ

1,6% ukupnog izvoza
poslovnog sektora RH

543 mil

kuna KUMULATIVNE DOBITI

7,3% ukupne k. dobiti
poslovnog sektora RH

Potencijali sektora?

Potencijal sektora KKI

Značajan ekonomski potencijal KKI

- Bruto dodana vrijednost sektora (javni i privatni sektor KKI) 6,3 milijardi kuna – 2,3% BDP-a RH.
- Za usporedbu, sektor industrije hrane je 3.1% BDP-a RH, a tekstilna i odjevna industrije 0,7%.

Potencijal za inoviranje i društvene inovacije...

- ▣ dizajn + građevina = pametne ceste
- ▣ umjetnost + turizam = razvoj gradova
- ▣ arhitektura + tehnologija = 3D print zgrada
- ▣ digitalni dizajn + zdravstvo = umirujuće projekcije
- ▣ produkt dizajn + drvna industrija = proizvodi
- ▣ za unapređenje kvalitete života
- ▣ dizajn + prehrana = funkcionalna hrana

DETEKTIRANI IZAZOVI KREATIVNOG SEKTORA

*Istraživanje provedeno u suradnji s HDNP-om u okviru
Social Innovation Community projekta (H2020),
siječanj-travanj 2017.*

OKRUŽENJE

- **nedostatak poštovanja za druge profesije/struke osim svoje (pogotovo intelektualne i kreativne)**
- **nepoštivanje kreativnog i intelektualnog rada**
- **patronizirajuće i nepodržavajuće društvo**
- **strah i sram od neuspjeha**
- **“sve za badava” i “svako može sve” mentalitet**
- **damping cijena**
- **zarađivanje novca percipira se kao loše**
- **demotivirajuće okruženje za mlade profesionalce i odljev mozgova**
- **“konkurencija prije suradnje” mentalitet**
- **Nedovoljno provedenih relevantnih istraživanja**

KAPACITETI

- **niska razina znanja i vještina**, profesionalizam, konkurentnost i samoodrživost/ održivost (npr. nedovoljno poznavanje svojih prava uključujući autorstvo, nezadovoljavajući timski odnosi, loše upravljanje vremenom, teško prikupljanja sredstava, teška komunikacija, izostanak PRa, lobiranja, i sl.)
- **bez posrednika su ili agenta/menadžera**
- **nedostatak suvremene metodologije i alata u upravljanju i izvršavanju**
- **loša percepcija nezavisnih stručnjaka** zbog slabog protoka informacija, neodgovarajućih poruka javnosti i izostanka obrazovanja publike
- **teško je doći do novih/dobrih klijenata bez preporuke** i otežan rad s međunarodnim klijentima ili na stranim tržištima

BIROKRACIJA

- **visoka birokratizacija:** previše papirologije i propisa, nedovoljna netransparentnost procesa, premalo jasnih i lako razumljivih informacija
- **zakonska regulativa:** nedovoljno fleksibilnosti u modelima rada, nedostatak sigurnosti i socijalne zaštite, nepovoljna porezna reforma
- **visoki troškovi patenata ili zaštite intelektualnih vlasničkih prava/ autorstva**
- **nedostatni institucionalna i financijska potpora i informacije o postojećima ako/kada ih ima**

ISKUSTVO

- **nedostatak kvalitetnog pripravnništva - stjecanja profesionalnog iskustva, uključujući volontiranje koje to omogućuje**
- **rijetke prilike za mlade KKI profesionalce**
- **poteškoće s određivanjem cijena kreativnog i umjetničkog rada, niska cijena KKI usluga i potplaćenost mladih profesionalaca**
- **iskusni profesionalci nisu spremni podržati mlade, neiskusnije**
- **razvoj/ stvaranje nove publike**

VJEŽBA 1

Potrebe sektora KKI u Istri

U malim grupama:
15' diskusija i
rezultati;
zapažanja stavite
na post-it
papiriće;
1 potreba-1 papirić

**Kako odgovoriti
na potrebe KKI
sektora?**

Kako razvijati sektor KKI?

- edukacija, certificiranje, mentorstvo
- modeli agenture i kolektivnog djelovanja/ zaštite, stvaranja pritiska
- programi razmjene znanja i podrške
- manifest/ komunikacijska strategija nastupa u javnosti

Kako razvijati sektor KKI? (2)

- one-stop-shopovi za KKI profesionalce kao sustav podrške: pristup informacijama (lako i kvalitetno), step-by-step uputstva (vrste poslovnog subjekta, komparacije)
- online formule, obračuni/ kalkulatori (honorari, satnice, porezi...)
- nove/proširene mogućnosti financiranja
- online i interaktivna savjetovanja
- interaktivni i intuitivni poslovni alati
- maker space

Kako razvijati sektor KKI? (3)

- suvremeno i dinamično obrazovanje/ DIWO I P2P edukacija
- razvoj talent pool-ova, novih modela online platformi
- kvalitetno strukturirano pripravnništvo
- korisne (važne) i točne informacije
- suradnje i natječaji
- programi razmjene, rezidencija i mobilnosti
- poticanje "learning by doing" mentaliteta

Klasteri

Što su klasteri?

- U praksi, klasteri predstavljaju interesno povezivanje članova iz jedne ili više različitih djelatnosti, u nekoj određenoj industrijskoj grani ili granama, na određenom geografskom području, uz uključivanje organizacija civilnog društva, edukativnih i/ili znanstveno-istraživačkih institucija te državnih agencija (regionalne razvojne agencije, agencije za kulturu i dr.)

Što se povezuje?

- Povezivanje u klastere može biti **horizontalno** kao npr. klasterizacija usluga marketinga, promocije izvoza, obrazovanja i stručnog usavršavanja, primijenjenog istraživanja i razvoja, zajednička distribucija, informiranja o javnim nabavama, zajednička nabava, lobiranje i financiranje tj. pristup kapitalu.
- **Vertikalno povezivanje** je stvaranje tzv. 'lanaca vrijednosti' - 'Value chain approach' (quadruple helix)

Što to konkretno znači...

- Veći broj realiziranih kulturno turističkih i drugih proizvoda, koji su održivi i mogu se ekonomski vrednovati
- Samozapošljavanje
- Brandiranje destinacija, ali i doživljaja
- Inovativno i kreativno okruženje
- Promjena stanja uma i odnosa

RAZMIŠLJANJE OUT OF THE BOX

**= Kreiranje kulturno
turističkih i drugih
programa koji su
atraktivni širem
regionalnom odnosno
međunarodnom tržištu.**

Koristi od pokretanja klastera...

Ispitivanje i
dektetiranje
izazova,
mogućnosti,...

Brža i učinkovita
implementacija u
gospodarskoj i
društvenoj sferi

Povezivanje sa
drugim klasterima i
umrežavanje,
zajednički nastup
na tržištu

Lakši pristup edukaciji;
jačanje kapaciteta KKI
profesionalaca i
sektora u raznim
područjima

Lakši pristup izvorima
financiranja kroz
partnersko djelovanje
– EU fondovi

Vidljivost i
promocija

Nedostaci pokretanja klastera...

Postoje na papiru ali
bez stvarnih projekata

Ne postoji
razumijevanje potreba
članova

Vlasti na državnom ili
lokalnom nivou vide
klaster kao odgovor za
sve gosp. probleme

Nema stvarnog
razumijevanja interesa

Prevelika
specijalizacija

Fokus na „krive” članove
- zanemaruju se potrebe
mikro poduzetnika i
nezavisnih
profesionalaca

Tipologija KKI klastera (Evans, 2009)

- **Proizvodnja mono** - kulturne industrije, npr. TV / film i glazba postprodukcija i studiji, novi mediji, tekstil, keramika ...
- **Multilateralna** - Kulturna industrija upravljanje radnim prostorima, vizualnim umjetnostima, arhitekturi i dizajnu, multimediji, obrtu / dizajnerima, izvedbenim umjetnostima, umjetničkim centrima ...
- **Kulturna produkcija** - Potrošnja - otvoreni studiji, tržišta umjetnosti, događaji / festivali ...
- **Kulturna potrošnja** (moda, računarstvo / elektronika), ulični sajmovi (antikviteti, obrti, hrana); umjetnosti i zabavni prostori i četvrti, npr. muzejski otoci, kazalište i kino, restorani / klubovi / barovi ...

Pravna osobnost klastera

- Udruga
- d.o.o.
- Gospodarsko interesno udruženje
- Zadruga

Mogućnosti financiranja klastera

- Hrvatska gospodarska komora – županijska komora Pula
- Ministarstvo gospodarstva
- Ministarstvo turizma
- Istarska županija
- Članarina klastera
- Gradovi i općine?
- Fondovi EU (**COSME**)
- ITU
- INTERREG Programi
- Kreativna Europa

Primjeri klastera u RH

HKKKKI

- Osnovan 19. travnja 2013. na inicijativu Ministarstva gospodarstva
- Strukturiran po principu Quadruple Helix – gospodarstvo, javna uprava, znanstveno-istraživački i kao specifikum za sektor uključen je i civilni sektor
- 82 članice – 25 gospodarski, 20 javna uprava, 26 civilni sektor (udruge), 11 znanstveno-istraživački • Horizontalno povezan sa svim sektorima i klasterima
- Nacionalna pokrivenost

FINANCIRANJE I PROGRAM

- Ministarstvo gospodarstva
- HGK
- HUP
- Agencija za investicije i konkurentnost

- Program:
 - Eventi
 - Mapiranje - Nacionalna studija mapiranja sektora kreativnih i kulturnih industrija u suradnji s Ekonomskim institutom u Zagrebu
 - Promocija sektora...
 - Ready made Ilica (niz evenata)

KLASTER ZNAM!

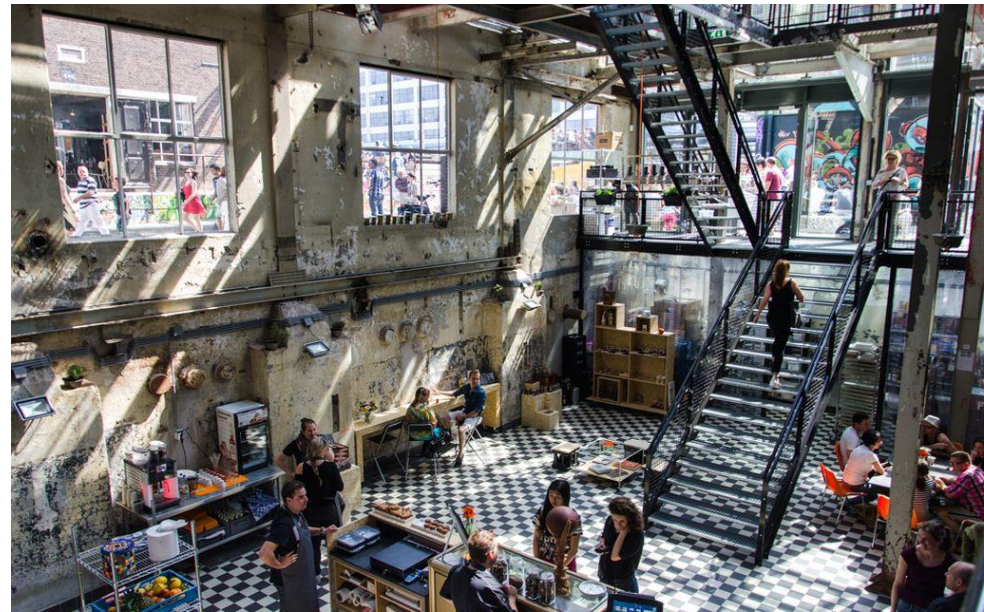

- Klaster poslovnog i kreativnog sektora
- Mali broj članova – svaki član je iz drugog sektora – mogućnost povezivanja i zajedničkog nastupa na tržištu
- Zajedničke ponude
 - 12 ČLANICA U KLASTERU
 - 50 ZAPOSLENIH STRUČNJAKA
 - 90+ RAZLIČITIH USLUGA
 - 50+VANJSKIH SURADNIKA

Primjeri modela i struktura klastera KKI izvan Hrvatske

Strijp s

- Strijp s je kvart u Eindhovenu koji teži postati kreativni grad
- Sastoji se od nekoliko zgrada koje su bile u vlasništvu Philipsa
- Prostor je organiziran kao mjesto za život, rad i relaksaciju u kreativnom okruženju
- U strijp s se redovno održavaju veliki eventi poput dance festival flying dutch, dutch design week, feelgood market

Telliskivi

- Kreativni centar Tallina
- Sastoji se od studija, kreativnih kompanija i ureda nevladinih organizacija
- Oko 500 evenata se svake godine odvija u Telliskivi

Maker spaces/Maker places

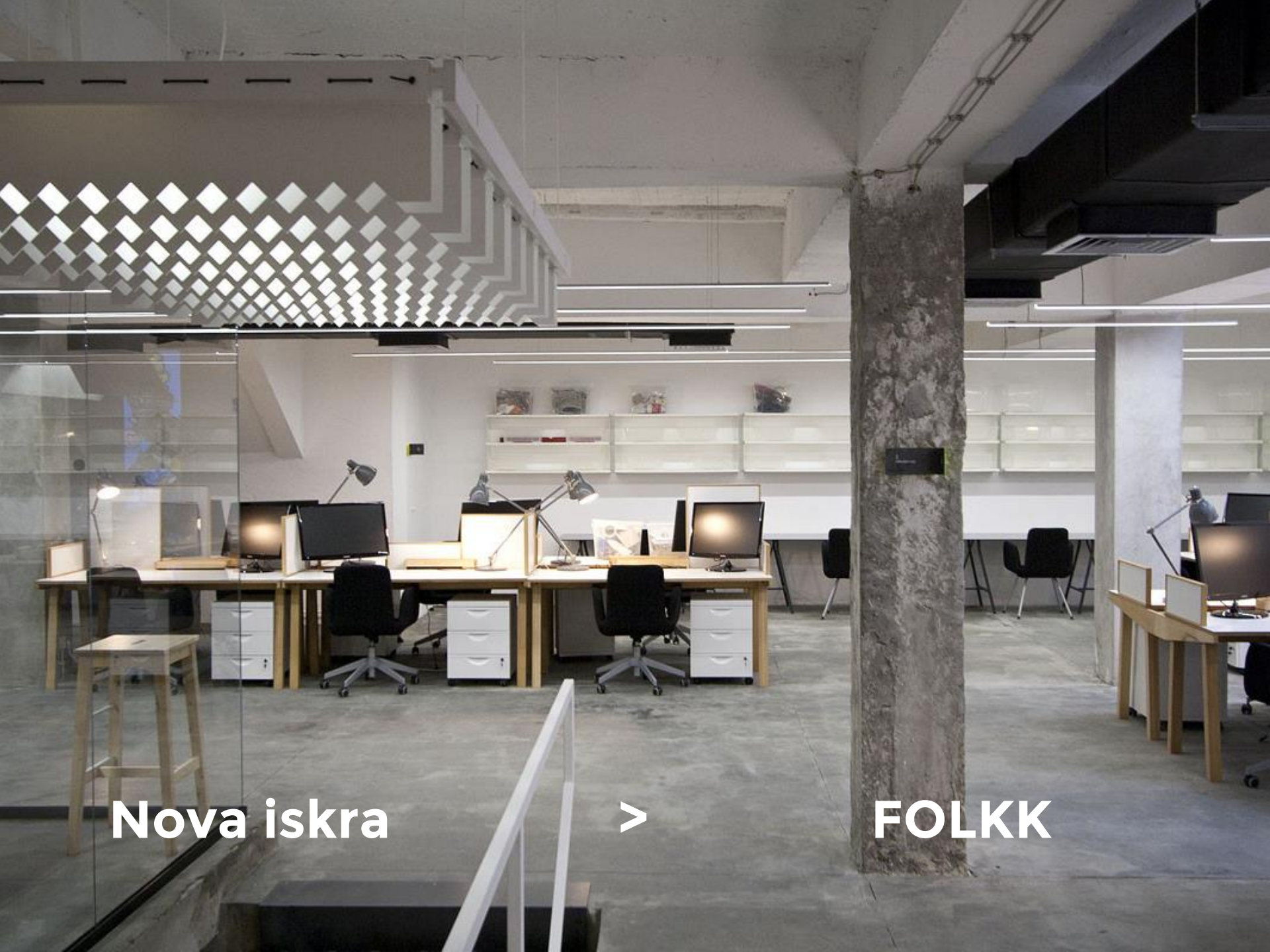
■ Makerspaces, ponekad i hackerspaces, hackspaces i fablabovi su kreativni prostori gdje se ljudi mogu okupiti za stvaranje, kreiranje i učenje. U knjižnicama često imaju 3D pisače, softverske programe, elektroniku, zanatske i hardverske materijale i alate, i još mnogo toga.

**Nova iskra,
Beograd**

Nova iskra

Nova iskra

>

FOLKK

CRAFTING THE EVERYDAY

FREE
SHIPPING
WORLD
WIDE
LIMITED OFFER

79 € — VIEW

89 € — VIEW

89 € — VIEW

89 € — VIEW

89 € — VIEW

89 € — VIEW

369 € — VIEW

369 € — VIEW

Poligon is a training ground for creative communities and self-employed operating in the field of creative economies, social entrepreneurship and culture.

Community

Become a Resident, Friend or Supporter of Poligon – join and support an interdisciplinary community and tackle your projects more effectively.

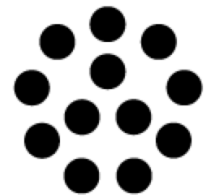
Coworking

Cowork in the most multidisciplinary office in Ljubljana with a working space of over 800 m2, multiple offices and all the necessary infrastructure.

Poligon Maker Lab & Photo Services

Gain access to tools and support for rapid 3D prototyping and new product development.

Crowdfunding Lab

Consulting and support platform run by the Slovenia Crowdfunding Initiative, which has largely contributed to most successful Kickstarter projects from Slovenia.

Poligon Classroom

Lectures and workshops on creative economies, social entrepreneurship – held in cooperation with our coworking partners and friends from Zagreb, Belgrade and Skopje.

Bar, Shop & Library

A social section, where Residents and guests alike can socialize or simply take a break. A small shop supplied with various in-house designs and successfully crowdfunded

Coworking Visa

International exchange programme in cooperation with coworking spaces across Europe.

Social & Cultural Events

Exhibitions, hangouts and the rest of our leisure programme.

Seasplash

■ <https://youtu.be/CERtj9V-a2s>

TKO JOŠ?

CROATIAN STORIES AND SENSATIONS IN TOURISM

Contact

CroCulTour

Hrvatsko društvo kulturnog turizma

CrossIt.me

Od ideje do kulturno turističkog proizvoda. Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture. Zagreb. 18/11/2015

Treba li nam klaster KKI u Istri i u kojem obliku?

World cafe

- diskusija u grupi;
- za svako pitanje na papiru zapišite svoja razmišljanja i zaključke zapišite na post-it papiriće.
10' x 7
- Prošćite na drugi stol i pitanje
- prezentacija i diskusija
30'

1. Pronaći zajednički cilj i zajedničku potrebu/potencijale

- uvrđiti koji je cilj klastera i što se od samog početka želi postići, a da to nije floskula
- utvrditi realne potrebe sektora (mapiranje i detektiranje potreba i interesa)
- utvrditi na koje potencijalne članove bi se klaster odnosio odnosno čije potrebe zadovoljavao – poduzetnici, nezavisni profesionalci, lokalne samouprave... Potrebe i interesi nisu isti...

POLAZEĆI SA VAŠEG STAJALIŠTA I POZICIJE, ŠTO MISLITE DA BI BIO CILJ „KLASTERA”?
KOJE POTREBE BI TREBAO ZADOVOLJITI?

2. Koji bi bili programi koje bi klaster nudio, a koji su potrebni za razvoj KKI sektora?

Neki programi koje bi klaster mogao nuditi, a odnose se na direktne potrebe sektora su:

- Jačanje kapaciteta sektora (prvenstveno poduzetnika i nezavisnih profesionalaca) u raznim segmentima (marketing, profesionalizacija, zaštita prava vlasništva, položaj nezavisnih profesionalaca, subvencije, marketing, EU fondovi...) - potrebna je sustavna edukacija koju mogu nuditi i sami članovi a ne samo vanjski stručnjaci)
- Razvoj članstva
- Koordinacija u razvoju novih proizvoda (via npr. Makers space prostor)
- Stvaranje platforme za promociju i pozicioniranje članova (bez gledanja na članove kao na konkurenciju!)
- Lobiranje za položaj članova i sektora KKI na regionalnom i nacionalnom nivou

Pitanje

Probajte navesti koji bi to bili ključni programi koje bi klaster nudio i vodio?

3. Članstvo

Navedite tko bi bio član klastera – što je bitno u razvoju članstva?

4. Tko bi upravljao/vodio klaster? – struktura/model

Na koji bi se način prema vašem mišljenju trebao voditi klaster?

5. Kako bi se financirao program i operativa klastera?

Navedite mogućnosti financiranja Klastera
KKI Istra – ovisno o modelu

6. Lokacija

Gdje mislite da bi trebao biti lociran klaster?
U sklopu institucije, agencije, dislocirano, na više
lokacija, dio projekta...

7. Oblik pravne osebnosti

- ▣ Koji bi bio najprikladniji oblik?

Sljedeći koraci – prijedlozi

1. Mapiranje sektora KKI u Istri – problemi, potrebe, mogućnosti
2. Radionice prema pojedinim pitanjima, oblicima i modelima
3. Definiranje programa i sadržaja
4. Izrada projektnog koncepta i poslovnog plana
5. Prezentiranje IŽ – proljeće 2018.

Sljedeći koraci-prijedlozi

- Anketa –što šire...Mapiranje potreba, uključiti cijelu Istru (Buzet)
- Iz ankete definirati sljedeće korake:
- Radionice:
 - 2. radionica: upoznati se sa primjerima klastera, što nude svojim članovima, analiza case studija
 - Centar za nove medije (produkcijski centar) 10 udruga- kao gosti na sljedećoj radionici)
 - Falilo je dobrih primjera – koji su to benefiti, programi, aktivnosti,
 - Pop up prostori za radionice
 - Prezentacija coworking prostora i **makers space** – kako povezati
- 3. radionica: definiranje modela/strukture

Hvala!

Naš tim 😊

Mirna Karzen, SIL

Nikolina Vrbat, SIL

Petra Počanić, vanjska suradnica

mirna@socinnovationlab.eu

<https://www.facebook.com/socinnovationlab/>